

וירא

אברהם אבינו יושב ליד פתחו של גיהנום

וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח הָאֵהֶל כְּחֵם הַיּוֹם (יח, א)

חכמינו אמרו, כי אברהם אבינו יושב ליד פתחו של גיהנום ואינו מניח להכנס אלא למי שנימול (עירובין י"ט), דבר זה נרמז כאן בפסוק: "וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח הָאֵהֶל", הוא יושב תדיר על פתחו של האהל, בו באים הרשעים על ענשם, הקרוי "כְּחֵם הַיּוֹם", כדברי הנביא "כִּי הִנֵּה הַיּוֹם בָּא בְּעֵר פְּתָנוֹר וְהָיוּ כָּל יְדָיִם וְכָל עֵשָׂה וְשָׁעָה קָשׁ וְלֹהֵט אֹתָם הַיּוֹם הַבֹּא וכו'" (מלאכי ג, ט)

מענינה של תורה

למה אברהם חשד אותם שעובדים עבודה זרה?

יִקַּח נָא מְעַט מִיָּם וְרַחֲצוּ רַגְלֵיכֶם וכו'.... (יח, ד)

ורחצו רגליכם, אמר רבי ינאי ברבי ישמעאל אמרו לו וכי בערבים חשדתנו שהם משתחווים לאבק רגליהם כבר יצא ממנו ישמעאל (ב"מ פו:). איך מובן ממה שנתן להם לרחוץ רגליהם שהוא חושד בהם שעובדים ע"ז ורוצה שיסירו הע"ז שעל רגליהם, ושמא נתן להם לרחוץ כדי שיתנקו מן הלכלוך שנתלכלכו בדרך, ואפילו בתשעה באב האסור ברחיצה, הרי הבא מן הדרך קיי"ל (או"ח תקנ"ד ס"ד) שהוא מותר לרחוץ, וגם לבן שהיה עובד ע"ז נתן מים לאליעזר לרחוץ רגליו אף שבודאי לא הקפיד על ע"ז, וכך דרך כל הבא מן הדרך לרחוץ רגליו, והיכן מצאו שחושד בהם בע"ז. י"ל אם למען נקות כפות רגליהם נתן להם לרחוץ היה צריך ליתן להם מים הרבה בשיעור המספיק לרחיצה הגונה, ומדאמר אברהם יוקח נא מְעַט מִיָּם" על כרחך כי אין זה לנקיות כי אם רק לבטל ע"ז ובזה אין צריך שיסיר כל האבק ודי במה שהסירו במשהו וכדאמרין (ע"ז נג.), כיצד מבטלים, קטע ראש אזנה, ראש חטמה, ראש אצבעה, פחסה אע"פ שלא חיסרה בטלה, ומדאמר להם כן ע"כ כי חשדם בערבים ורצה שיבטלו ע"ז שבהם ע"י שיקחו מעט מים אע"פ שלא חיסרו, בטלה.

ספר "המאור שבתורה" בשם שלמה חרשה

המלאכים עברו על איסור בשר בחלב

וַיִּקַּח חֲמֵאָה וְחָלָב וּבָן הַבָּקָר אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּתֵּן לַפְּנִיָּהם וְהוּא עֹמֵד עֲלֵיהֶם פֶּתַח הָעֵץ וַיֹּאכְלוּ (ח)

ידועים דברי הגמרא (שבת פח:), שבשעה שעלה משה למרום לקבל את התורה, שאלו מלאכי השרת את הקב"ה: "מה לילוד אשה בינינו?" ובמדרש מובא שענו להם שאין להם הזכות לבקש את התורה, משום שהם

אכלו בשר בחלב אצל אברהם אבינו. שואל הסטיפּלר זצ"ל: הרי מדאורייתא מותר לאכול בשר עם חלב כל עוד לא בישלו שניהם ביחד. מה היא, אפוא, הטענה שיש כלפי המלאכים? עונה הסטיפּלר, שמכיון שגופם של המלאכים הוא אש, נמצא שכשהכניסו לפה את הבשר והחלב, הם התבשלו זה עם זה על ידי האש שבפיהם.

יח ראובן

האדם מכבד את מקומו

וְאֲנֹכִי עֶפְרָיִם וְאֶפְרָיִם (יח, כז)

אמר רבה בשכר שאמר אברהם אבינו ואנכי עפר ואפר, זכו בניו לשתי מצוות אפר פרה ועפר סוטה (חולין פח:). צריך להבין מה המידה כנגד מידה? ביאר המגיד מדובנא עפ"י משל: עשיר נכבד עשה משתה גדול ביום חתונת בנו, והזמין אנשים רבים ונכבדים, ומבין הקרואים היה אדם גדול בתורה ובחכמה, נקי וצדיק ונשוא פנים, ועם זאת עניו ושפל ברך, ובבוא לבית המשתה, אוה למושב לו במקום השפל ביותר לרוב ענוותנותו, וסירב לשבת בראש הקרואים כיאות למעלתו, ועל אף הפצרת הקרואים ובעה"ב לשבת בראש מיאן להענות להם. מה עשה בעה"ב שהיה חפץ ביקרו של אדם גדול זה, שינה כל סדר ישיבת אורחיו, והושיב ליד אותו אדם את כל האנשים הנכבדים מבאי ביתו, ובזאת הגביה מקום כבודו, וקרנו בכבוד. הנמשל: אברהם אבינו שמפאת היותו שפל בעיניו אמר "ואנכי עפר ואפר", ובהיותו וחס הקב"ה על כבוד הצדיק, הגביה ערך העפר והאפר ועשאם יקר ערך. ונתן שתי מצוות עפר סוטה ואפר פרה. ואפשר לרמז בזה מה שאמרו חז"ל לא המקום מכבד את האדם, אלא אדם מכבד את מקומו (תענית כא:)

אוצרות התורה

שני מעשים שהיה בהם קושי מיוחד

וַיִּקְרָא אַבְרָהָם אֶת שְׁם בְּנוֹ הַנּוֹלָד לוֹ אֲשֶׁר יָלְדָה לוֹ שָׂרָה יִצְחָק. וַיְמַלְּ אַבְרָהָם אֶת יִצְחָק בְּנוֹ בֶּן שְׁמֹנֶת יָמִים פְּאֶשֶׁר צָפָה אֹתוֹ אֱלֹקִים (כא, ג-ד)

התורה מדגישה שאת שני הדברים הללו שעשה אברהם: לקרוא לבנו יצחק ולמול את בנו עשה "פְּאֶשֶׁר צָפָה אֹתוֹ אֱלֹקִים". ואין ספק שכל מעשיו של אברהם אבינו נעשו בהתאם לצווי הקב"ה, אלא ששני הדברים האלו היו קשים לאברהם לולא ציוה אותו כך הַאֱלֹקִים. לאברהם היה קשה לקרוא לבנו "יצחק", מסביר ה"מאמר מרדכי", כי חשש שבכל פעם שיקרא לבנו בשם יצחק, תתבייש שרה, כי השם הזה יזכיר לה את

לכתוב פסוק, כיון שיש ק"ו וזה אחד מן המידות שהתורה נדרשת? על זה ראיתי כתוב בשם רבי דוד בן קולנימוס (הובא על ידי תלמידי הר"ש על התורה כהנים), שהתורה עשתה כן כדי לקבוע כך את ההלכה אף אם מישהו יפרוך את הקל וחומר.

פתגם: למה נתנו לאדם שתי עיניים? כדי שבעין אחת יראה את מעלותיו של חברו, ובעין השנייה יראה את חסרונות עצמו. רבי מאיר מפרמישלן

חקירה: גדר אנוס, בתלמוד תורה: מי שמתוך חוסר יכולת לא עסק בתורה, דנו האחרונים האם בטל מצוות תלמוד תורה רק שנפטר מעונש מכיון שהוא אנוס, או שאין החיוב לתלמוד אלא כאשר יש באפשרותו. וחקרו דבר זה בהקשר לאדם שנאנס ולא קיים מצווה מן המצוות באנוס, דהיינו אדם שעבר עבירה נגד רצונו - דנו האחרונים האם עבר על האיסור אלא שפטור מעונש, או שלא עבר על האיסור כלל. והקהילות יעקב (שבת יא ד"ה ונראה) חילק שבמצוות שאין להן שיעור, כגון תלמוד תורה (וכן צדקה וגמילות חסדים), מי שנאנס לא עבר כלל, שכוונת התורה שיקיים את המצווה רק כשיכול לקיימה (שהרי א"א לומר שהתורה התכוונה שיקיים את המצווה בכל רגע ורגע), ובמצוות שיש להם שיעור, כגון קריאת שמע ושמירת שבת ורוב המצוות, מי שנאנס עבר, שכוונת התורה היתה שיקיים את המצווה בשיעור זה, ורק פטור מעונש.

סיפור: שנה חסר חודש!

מגיד מפורסם הגיע לעיר, ובדרשתו לפני הקהל אמר: בידוע, יש שנה שהיא פשוטה, ויש שנה שהיא מעוברת, ואולם שנה זו שאנו עומדים בה, לא פשוטה היא ולא מעוברת, אלא היא חסרה חודש שלם. תשאלו: הא כיצד? ובכן כך הדברים: יצוא יצאתי לחזור על הפתחים בעירכם, לקבץ דמי צדקה, ומצאתי שיש ביניכם אנשים בעלי כיס, אבל חסרי לב, ולא קבלתי מהם אפילו אגורה אחת, ועוד יש ביניכם אנשים בעלי לב, אבל כיס אין להם, ושוב לא קבלתי מהם אפילו שווה פרוטה, נמצא ששנה זו חסרה חודש שלם, הלא הוא כיס-לב (כסלב)

ספר "חד וחלק" ד'

שבת שלום!

יוצא לאור לרפואה שלימה של ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, רפאל יהודה בן מלכה, שמעון בן נונא, בנימינ יעקב בן זוהרית רות. "מזל טוב ליום ההולדת של נכדי זכריה בן אסתר"

יוסף ג'רמון כולל עקס לע בען

לכל עניני הדרף נא לפנות במייל ל:

germon73@hotmail.fr

Retrouver le feuillet sur le site du kollel

www.kollel-aixlesbains.fr

עוונה, אשר צחקה בעת שבאו המלאכים לבשרם על הבן, "ותצחק שרה בקרבה". גם למול את התינוק הרך וחסר הישע בן שמונת הימים, היה קשה לאברהם אבינו, שהיה "עמוד החסד", לולא ציוהו הקב"ה לעשות זאת. על כן מודגש, שאת שני הדברים הללו, לקרוא לבנו יצחק, ולמול אותו בגיל שמונה ימים עשה אברהם "פְּאֶשֶׁר צָוָה אֹתוֹ אֱלֹקִים"

ומתוך האור

תפילה ללא מקטרגים בדרך

פִּי שָׁמַע אֱלֹקִים קוֹל הַנֶּעֱרַר בְּאֶשֶׁר הוּא שָׁם (כא, יז)

ביאור נפלא בדרך דרוש כתב הגאון רבי יוסף שווארץ מגרוסוורדין, על פי מה שמצינו בספרי קדמונים שהתפילות בחוץ לארץ עולות לארץ ישראל, ומארץ ישראל לירושלים ומשם לבית המקדש של מטה ומשם לבית המקדש של מעלה ומשם להשם יתברך. ומיכוון שהתפילה עושה דרך כה ארוכה ורחוקה ועוברת במקומות רבים כל כך, על כן אם המתפלל אינו צדיק גמור ואינו מתפלל בכוונה הראויה, אזי בכל המקומות הללו עומדים הרבה מקטרגים לתפילתו. אבל בחולה, הרי אמרו חז"ל שהשכינה נמצאת למעלה למראשותיו, ואם כן אם החולה מתפלל בעצמו אזי באותו מקום שומע הקב"ה מיד את תפילתו. וזו כוננת הכתוב: "פִּי שָׁמַע אֱלֹקִים קוֹל הַנֶּעֱרַר בְּאֶשֶׁר הוּא, הַקִּבְּהָ שָׁם" למראשותיו של חולה, ושמע מיד את תפילתו, ולא היה פנאי למקטרגים לקטרג, שהרי מיד נתקבלה לפניו יתברך, בלא לעבור דרך ארוכה.

כמוצא שלל רב בשם "שו"ת גנוי יוסף"

עתה ידעתי-ממני!

פִּי עֵתָה יִדְעָתִי פִּי יֵרָא אֱלֹקִים אֶתָּה וְלֹא חֲשַׁכְתָּ אֶת בְּנֵךְ אֶת יְחִידְךָ מִמֶּנִּי (כב, יב)

מי אמר את הדברים הללו לאברהם? שואל הגאון מוילנא. אם נרצה לפרש שהקב"ה אמר את הדברים, לא מובן הכתוב "פִּי יֵרָא אֱלֹקִים אֶתָּה", צריך היה להיות "פִּי יֵרָא אֶתָּה מִמֶּנִּי". אם המלאך אומר את הדברים לאברהם, מדוע הוא אומר "וְלֹא חֲשַׁכְתָּ אֶת בְּנֵךְ אֶת יְחִידְךָ מִמֶּנִּי", שהרי לא לכבוד המלאך התכוונן אברהם להקריב את בנו? היה זה מלאך מיוחד שדיבר עם אברהם, מסביר הגאון מוילנא, המלאך שנוצר מן המצוה של אברהם. כל מלאך שנוצר ממצוה, נוצר בדיוק מושלם לאופן ולדרגה שבהם נעשתה המצוה, לפי מעלת האדם בקיום המצוה, נוצרת מעלת המלאך. אותו מלאך שנוצר מן המצוה הזאת, בא אל אברהם אבינו ואמר לו: "פִּי עֵתָה יִדְעָתִי פִּי יֵרָא אֱלֹקִים אֶתָּה וְלֹא חֲשַׁכְתָּ אֶת בְּנֵךְ אֶת יְחִידְךָ מִמֶּנִּי", ומנין אני יודע זאת? "מִמֶּנִּי", מעצמי, מהדרגה שלי, אני רואה את הדרגה שבה אני נמצא, וזו הדרגה הגבוהה ביותר שיכול מלאך להיות בה, הדרגה הגבוהה של המלאך, היא הוכחה לדרגה הגבוהה של אברהם אבינו "יִדְעָתִי פִּי יֵרָא אֱלֹקִים אֶתָּה"

ומתוך האור

הלכה: י"ג מידות "קל וחומר"

אומרת הגמרא בכמה מקומות: "מילתא דאתיא בקל וחומר טרח וכתב לה קרא (פסחים יח:), יומא מגג, יבמות כב., קדושין ד., סוטה כט. וכו') לכאורה יש להקשות למה צריך